

ERKEĞİN BAŞARI TRENDİNDE KADININ YERİ VE FEMİNİST SOSYAL HİZMET KURAMI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YUSUF GENÇ*

Sakarya Üniversitesi

UMUT SOLMAZ**

İstanbul Gelişim Üniversitesi

HÜRÜ AKALIN***

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

ÖZ

Kadın erkekler gibi bireysel, ailevi, sosyal, kültürel ve çalışma hayatı olarak bir takım rolleri olan bireydir. Toplumda her alanda etkin olması gereken kadının sürekli yaptığı ve pek hissedilmeyen önemli bir rolü de eşlerinin başarılı olmalarına verdikleri maddi ve manevi destek ve yaptıkları fedakârlıklardır. Erkeklerin çalışma azmi ve başarı trendinde kadınların itici güçleri, destek hizmetleri, bitmeyen sinerjileri, motive edici davranış ve eylemleri ciddi katkılar sağlamaktadırlar. Feminist sosyal hizmet, kadın haklarını savunan ve kadın-erkek eşitliği temel alan bir toplum inşası için hareket eden bir yaklaşımdır. Feminist yaklaşımlar kadının ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte kadının eşine, topluma ve devlete olumlu etkilerini ortaya çıkarmaktadır. Bu makalenin amacı; erkeğin başarı sürecinde kadının nasıl bir etkide bulunduğu ve bu etkiyi hangi rollerle gerçekleştirdiğinin belirlenmesidir. Araştırmada feminist sosyal hizmet kuramı kapsamında erkeklerin başarılarında kadının etkin gücü ve bu güçten yararlanmanın önemi tartışılarak, “her başarılı erkeğin arkasında başarılı bir kadın vardır” düşüncesinin gerçeklik derecesi ölçülmek istenmiştir. Çalışma nitel ve nicel verilere dayalı alan araştırmasından oluşarak Sakarya Üniversitesi’nde çalışan 50 erkek akademisyene anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre; aile olmanın temel ruhunun sevgi ve dayanışma, erkeğin başarısının itici gücünün evlilikten memnuniyet, aile mutluluğu ve eş desteği olduğu tespit edilmiştir. Kadının gücünü kullanmasına imkân ve fırsat tanımak, her iki bireyin de başarısının artmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Başarı, Başarılı Erkek, Kadının Rolü, Toplumsal Cinsiyet, Feminist Sosyal Hizmet

* Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ygenç@sakarya.edu.tr , ORCID iD: 0000-0001-6580-0883

** Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü, usolmaz@gelisim.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1112-3041

*** Sosyal Hizmet Uzmanı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, huruakalin95@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-6017-5505

ADAM

Atf/Cite:

Genç, Y., & Solmaz, U. & Akalın, H. (2019). Erkeğin Başarı Trendinde Kadının Yeri ve Feminist Sosyal Hizmet Kuramı Açısından Değerlendirilmesi, *ADAM AKADEMİ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 145-174. DOI: 10.31679/adamakademi.464709

THE PLACE OF FEMALE IN MALE'S SUCCESS TREND AND THE EVALUATION OF FEMINIST SOCIAL SERVICE THEORY

ABSTRACT

Women are individuals, just like men, with various roles in their individual, familial, social, cultural and professional lives. Women, who should be active in every area in the society, constantly give moral and material support to their spouses and make sacrifices, which goes unnoticed. Women significantly contribute to the determination and success of men with their driving force, support, ending synergy, motivating behavior and actions. Feminist social service is an approach advocating the rights of women and acting for the construction of a society based on the equality of men and women. Feminist approaches meet the needs of women as well as reveal the positive effects of women on the society and the state. The purpose of this study is to reveal the nature of the effect of women in the success of men and to determine the roles women play in this success. The study discusses the efficient power of women in the success of men and the importance of benefiting from this power within the framework of feminist social services theory. The study aims to test the validity of the saying "behind every successful man there is a successful woman". The study consists of field research based on qualitative and quantitative data. A survey was conducted on 50 male academicians working in Sakarya University. According to the findings; love and solidarity is the key for being a family, and the driving force for the success of men are the satisfaction in the marriage, happiness in family life and support of their spouses. Allowing women to use their power will contribute to the success of both individual.

Keywords: Success, Successful Men, the Role of Women, Gender, Feminist Social Services.

Giriş

Bireyler yaratılış gereği fitraten kadın ve erkek olarak dünyaya geldiklerinden dolayı cinsiyet kavramı karşımıza çıkarmaktadır. Cinsiyet bireylerin belirli biyo-psiko-sosyal özelliklerini belirleyen ve onları temsil eden kavramdır. Cinsiyet; kişinin, dişi veya erkek olarak tanımlanan biyolojik hüviyeti, erkekleri kadınlardan ayıran anatomik-biyolojik farklılıklar, doğuştan önce genetik olarak belirlenmiş dişi ya da erkek olma özellikleri ve temelde değişmez olan biyolojik bir yüklemidir. Bu kavram insanları, doğuştan getirmiş oldukları biyolojik bir hususiyet olarak erkek ve kadın şeklinde iki cins ayırmaktadır. 1970'lerden itibaren, normal olarak biyolojik farklılıkların kast edildiği cinsiyet kelimesinden farklı olarak, kadın ve erkek arasındaki sosyo-kültürel türevli farklılıkları içine alan bir terim olarak kullanılmaktadır (Genç ve Seyyar, 2010: s.128). Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde ise cinsiyet kavramı "Bireye üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiyi ayırt ettiren yaratılış özelliği" olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr/index.php>). Bu kavram Batı'da genellikle sex ve gender kavramlarıyla, ülkemizde ise cins ve cinsiyet kavramlarıyla açıklanmaktadır. Bunun sebebi ülkemizde kavramlar tanımlanırken bazen batı literatüründen yararlanılması bazen de otoritelerin yeni bir bilgi üretmesinden kaynaklanmaktadır.

Cinsiyet kavramının şekillenmesiyle karşımıza toplumsal cinsiyet kavramı çıkmakta ve bu kavram bireylerin toplum içindeki rol ve sorumluluklarını kapsamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı atfedildiği topluma göre değişmekle birlikte genel olarak kadın ve erkekte toplum tarafından beklenen roller olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal cinsiyetin ilk belirleyici unsuru fiziksel ve biyolojik farklılıklar olarak tanımlanmış, sonrasında ise örüntü davranışların bir temele oturtulması sonucu toplumsal cinsiyet kavramı ortaya çıkmıştır (Yeter, 2015: s.190). Sonuç olarak cinsiyet kavramı sosyolojik tanımlamalarla evrimleşerek toplumsal cinsiyet kavramını ortaya çıkarmıştır.

Türkiye'nin geleneksel toplumsal yapısı düşünüldüğünde geleneksel toplumsal cinsiyet anlayışının hâkim olduğu görülmektedir. Bu düşüncede erkeklerin eğitim seviyesi önemli bir etkidir. Özmete ve Zubaroglu'nun yapmış olduğu bir çalışmada erkeklerin eğitim seviyesi arttıkça eşitlikçi bir toplumsal cinsiyet rolüne büründükleri sonucuna ulaşılmıştır (Özmete ve Yanardağ, 2016: s.10). Bu geleneksel düşünce içinde kadının eşinin başarılı olması için çabalaması da yer almaktadır.

Bireyler karşıt cinsi ile hayatını birleştirerek aile ortamı oluşturmak istemektedirler. Erkeğin ve kadının ilk başlarda kendi başına hayatını idame

ettirme isteği cazip gelse de ilerleyen süreçlerde bu durum birlikteliğin gerekliliğine dönüşmektedir. Bu birlikteliğin en önemli sonucu aile hayatının oluşması ve çocuklar yoluyla neslin devamının sağlanmasıdır. Birliktelikle beraber gelen evlilikte mutluluk önemli bir kriterdir. Yılmaz ve Avcı'nın 2015'te yapmış olduğu çalışmada katılımcılar evliliği %58,9 ile mutluluk olarak tanımlamıştır (s. 189). Aile hayatı ile birlikte eş olarak meşru zeminde bir araya gelen kadın ve erkek bundan sonraki süreçte birbirleri için hayat arkadaşı ve destekçi konumuna gelmektedirler. Eş olmak aile olmayı tamamlayan bir süreç olarak bireylere bir takım sorumluluklar yüklemektedir.

Erkek genel olarak toplumlarda “başarılı ve statü sahibi” konumda olan bir birey olarak tanımlanmaktadır (Atay, 2004: s.24). Toplum kadına anne olma, eve bakma, çocuğu büyütme; erkeğe evinin geçimini sağlama, idaresini yürütme gibi sorumluluklar yüklemektedir. Eşlerin bu rolleri toplumdaki topluma, aile tiplerine, inanç sistemlerine ve yaşanan devirlere göre de değişmektedir. Bu konudaki çalışmalar kadının genel olarak ev içindeki emeği üzerine odaklanmaktadır (Aytekin, 2018; Güneş, 2010; Hız ve Karataş, 2016). Bu sorumlulukların yanında kadına itici güç olarak eşine destek olma sorumluluğu da yüklenmektedir. Kadının desteği; her zaman eşinin yanında olma, işlerine katkı verme, ruhsal olarak eşini motive etme, moral verme, aile içi yardımlaşma ve dayanışmayı güçlü kılma, başarılarıyla mutlu olma, ideal bir eş olma, dış çevreye karşı dayanışmacı ruhunu öne çıkarma gibi sorumluluklar içermektedir. Şüphesiz bu gibi davranışların kadın eş tarafından gerçekleştirilmesi erkek için bir avantaj olmakta ve başarı yüzdesini artırmaktadır. Feminist sosyal hizmet kadını eş için arkadan gelen bir destekçi olmanın yanında erkekle eşit şartlarda olan, kendi başarısı için de çaba harcayan ve kendi başarısı için erkeğin de destek olması gereken birey olarak görmektedir. Kadın ve erkek aynı avantaj ve dezavantajları taşıyan bir bütün olarak görülmektedir.

Toplumsal cinsiyete ilişkin literatürde birçok araştırma yapılmıştır. Günay ve Bener (2015: 167)'in yapmış olduğu çalışmada kadınların ailede bulunan temel sosyal ve ekonomik alanlarını toplumsal cinsiyet rolü olarak değerlendirmedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Başka bir çalışmada kadınların çalışma hayatına katılımı ve ataerkillik üzerine odaklanılmış; kadınların ataerkil bir yapıda çalışma yaşamına katılımının sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Özçatal, 2018: s.35). Kadın bireylerin örneklemi oluşturduğu bir diğer çalışmada eşitlikçi toplumsal cinsiyet modelinin olmasının düşünüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Çiçek ve Çopur, 2018: s.13). Yılmaz'ın 2018 yılı-

İninde yapmış olduğu çalışmada ise kadının çocuk bakımı ve ev işleri gibi daha duygusal; erkeğin ise ev geçindirme gibi daha sistematik görevlerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır (Yılmaz, 2018: s.18). Literatürdeki bu çalışmalara bakıldığında; toplumsal cinsiyet konusunda belirli bir düzlemde araştırmalar yapıldığı, kadın ve erkeğin toplumsal rolleri hakkında farklı görüşlerin oluştuğu görülmektedir. Kadınların eşlerinin başarısı üzerindeki etkileri hakkında literatürde yeterli çalışma bulunmadığından bu araştırmanın önemli bir boşluğu doldurmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Aile ve eş olmanın temel ruhu, her iki bireyin hayat başarılarında birbirlerine itici güç olmalarını gerekli kılmaktadır. Özellikle geçmişten günümüze bakacak olursak erkeğin başarısının alt yapısında güçlü bir kadın elinin olduğu görülmektedir. Bu araştırma, cinsiyet tutum ve davranışlardaki farklılaşmaların sebepleri, bir bütün olarak aile, erkeğin ve kadının toplumsal rolleri, eş olma sorumluluğu, aile içi dayanışma, eşler arası ilişkiler, eşlerin birbirini desteklemesinin önemi, erkeğin başarı trendinde kadının üstlendiği rollerin araştırılmasını ve feminist sosyal hizmeti konu edinmiştir. Türk kültüründe “her başarılı erkeğin arkasında başarılı bir kadın vardır” düşüncenin gerçeklik derecesi ölçülmek istenmiştir. Bu konular araştırılırken toplumsal cinsiyet kavramı, kadının beyin gücünün erkeğe yansımaları, çalışma hayatları ve birbirlerine etkileri ve feminist sosyal hizmet üzerine odaklanılmıştır.

Bu çalışma aile hayatındaki erkeklerin başarıya ulaşmalarında bir basamak görevi gören kadınların toplumsal cinsiyet kapsamında üstlenmiş olduğu rollerin tespitini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda evli ve başarılı eş durumunda olan erkeklere yönelik saha çalışması niteliğinde anket ve literatür taraması yapılarak sosyal hizmet disiplininden de yararlanmak suretiyle bu veriler birbirleriyle ilişkilendirilip sosyolojik bir portföyün ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1. Toplumsal Cinsiyet, Aile İlişkileri ve Eşlerin Çalışması

Cinsiyet kavramı, bireylerin kendilerini anlamlandırmaları ve diğerlerine karşı nasıl davranmaları gerektiğini tanımlayan bir kavramdır (Demirbilek, 2007, s. 13). Bu kavram, çeşitli toplum ve kültürlerde farklı anlamlara gelmektedir. Batılı modeller “sex” kavramı ile kişinin biyolojik ve anatomik özellikler, “gender” ile de sosyal ve kültürel roller üzerinde durmaktadır (Newman, 2002, s. 359). Cinsiyet kavramı, insanların toplumun bir ögesi olmasını, toplumsal araştırmaların artması ise “toplumsal cinsiyet” kavramını ortaya çıkarmıştır.

Dökmen (2004), cinsiyeti; kişilerin anatomisine göre tanımlanan demografik kategori, toplumsal cinsiyeti; kadın veya erkek olmaya ilişkin toplumun veya kültürün belirlediği manalar şeklinde ifade etmektedir (s. 4-8). Toplumsal cinsiyet terimini sosyolojiye sokan Ann Oakley'e göre "cinsiyet" anatomik erkek-kadın farklılığını ifade ederken, 'toplumsal cinsiyet' (gender) erkeklik ve kadınlık arasındaki eşitsiz farklılaşmaya göndermede bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet ilk olarak 1972 yılında kullanılmaya başlamış ve kadın-erkek arasındaki farklılığın biyolojik unsurların yanında toplumsal ve kültürel rollerle oluştuğunu ifade eden bir kavram olarak literatüre geçmiştir (Kirman, 2004, s. 231).

Batı ve doğu kültüründeki kelimelerin anlam farklılıklarına rağmen Türk literatüründe bazı otoritelerin batı literatürünü aynen kullandığı görülmektedir. Bunun sebebi bireylerin kavramların çoğunun Latin kültürüne ait olması nedeniyle anlamlarını değiştirmemek istemeleridir. Bu tartışmalar "cinsiyet kültürü" kavramı ile daha kolay açıklanabilmektedir. Cinsiyet kültürü, toplumsal yapıda cinsiyete ilişkin nitelemeleri içermektedir. Aynı zamanda bu kavram, cinsiyete ilişkin değer, tutum ve davranışların nasıl olması gerektiğini ifade etmektedir (Ersoy, 2009, s. 211).

Malcver ve Page'e göre aile; sex ilişkilerine dayalı, çocuk sahibi olma ve bu çocukları yetiştirme özellikleri gösteren bir gruptur. Bir başka yazarda aileyi grup olarak değerlendirme eğiliminde olup şu şekilde tanımlamaktadır; "aile kuşak ilişkilerinde ana, baba ve çocuktan meydana gelen bir gruptur." Bir başka yazar aileyi; ana, baba ve çocuk ya da sadece eşlerden meydana gelen ve az veya çok bir süreklilik arz eden grup olarak tanımlamaktadır (Canatan ve Yıldırım, 2013, s. 132). Aile üzerindeki etki gücü dikkate alınarak aile; "ana, baba, çocuk ve internetten meydana gelen ve devamlılık gösteren gruptur" şeklinde de tanımlanabilir.

Aileye yönelik sosyolojik yaklaşımlar aileyi bir bütün çerçevesinde belirli yaklaşımlarla ele almaktadır. Bu yaklaşımlara birkaç örnek vermek gerekirse sembolik etkileşimci yaklaşım, aileyi etkileşen bir grup olarak ele alır. Yapısal işlevci yaklaşım, aileyi toplumun temel yapı taşı olarak ele alır ve çalışmalarını bunun üzerine şekillendirir. Çatışmacı yaklaşım ise biraz daha ideolojik kökenli olarak kapitalizme vurgu yapmaktadır. (Gökce, 2017, s. 52-54). Tüm bu yaklaşımlar çerçevesinde aile aslında tanımı zor, bireylerin rolleri karmaşık ve içeriği farklılaşan bir kavram olarak kendini göstermektedir.

Ailede toplumun etkisiyle beraber kız ve erkek çocuklar cinsiyetlerine uygun roller kazanmakta ve toplumsal cinsiyet kimliğini kazanmaktadır (Berner ve Günay, s.2011: 158). Edinilen toplumsal cinsiyet kimliği ile toplum içindeki rol ve görevlerini yerine getirmekte ve davranışlarını bu kimliğe göre şekillendirmektedir. Toplumsal cinsiyet aile içinde var olan veya olmayan kurumlardaki ilişkileri tanımlamak için önemli bir araçtır (Dedeoğlu, 2000, s. 139). Toplumsal cinsiyet olgusunu değerlendirirken aileyi bir merkeze alarak ve ailenin dönüşüm aşamalarını da değerlendirerek kavramın değerlendirmesini yapmak yararlı olacaktır.

Aile evrenini oluşturan yapıda kurum olma kimliği açısından diğer toplumsal kurumlara benzetilmekte, fakat bu kurumlardan ayıran özelliklere sahip olmaktadır. Bu çerçevede ailenin karakteristiklerini şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

- Aile evrensellik gösteren bir yapıya sahiptir.
- Aile nesli devam ettirme, annelik, arkadaşlık, ebeveynlik vb. gibi birincil duygularla temellendirilmiş ve ırk gururu, romantik sevgi, şefkat vb. türden ikincil duygulara motive edilmektedir.
- Aile içerisinde yaşayan bireylerini şekillendirme niteliğini barındırmaktadır.
- Aile kapsam olarak sınırlıdır. Aileyi oluşturanların aileye karşı sorumlulukları bulunmaktadır.
- Aile kendisini çevreleyen toplumsal yapının kurallarıyla var olmaktadır.
- Aile sürekli bir kurum kimliği taşımakla birlikte yapısında bir geçicilik karakteri de barındırmaktadır (Canatan & Yıldırım, 2013, s.142).

Günümüz toplumlarında ailenin işlevleri gelişen toplumlarla beraber değişime ve dönüşüme uğramıştır. Bu işlevler arasında nüfus artışına katkıda bulunma, çocuk bakımı, sosyalleşme, cinsel davranışların düzene koyulması, ekonomik işbirliği, sevgi ve şefkat kaynağı olarak ifade edilmektedir (Demirbilek, 2015, s.110). Buradaki işlevlerden belki de en önemlisi ve konumuzla bağlantılı olan ekonomik işbirliği konusu eşlerin birbirlerini desteklemesi ile beraber ortaya çıkarılabilecek bir durum olarak değerlendirilebilmektedir. Eşlerin birbirini desteklenmesinde aralarında oluşması gereken eş olma sorumluluğunun yerine oturmuş olması gerekmektedir.

1.1 Eş Olma Sorumluluğu

İnsanın temel ihtiyaçlarından biri diğer insanlarla bir arada yaşamak olarak tanımlanmaktadır. Bireyler, duygularını sosyalleşirken daha iyi ifade etmektedir. Aynı zamanda bir topluluk içinde diğer insanlarla sosyalleşme bir ihtiyaç olarak tanımlanmaktadır. Beraberliklerin toplum tarafından kabul edilmesi için, bireyler, beraberliklerini genellikle evlilik yoluyla onaylatmaktadır. Toplumsal realite karşısında cinsel içgüdü ihtiyacının yani arzunun tatmin edilebileceği tek yer evlilik yoluyla aile olmaktadır (Sezal, 2003, s. 147). Bireyler toplumsal beklentileri de göz önüne alarak, romantik ilişkilerini birlikteliğe dönüştürmekte ve eş olarak hayatlarına devam etmektedir. Bu eş olma durumunun kendi içinde bir takım sorumluluk ve getirileri bulunmaktadır.

Ailenin “birbirleriyle evlilik, doğum ya da evlatlık edinme yoluyla bağlı bulunan ve aynı hanede birlikte yaşayan, iki ya da daha fazla insanın oluşturduğu bir birliktelik” olduğu düşünüldüğünde bu çatı altında bir iş birliğinin varlığından söz etmek gerekir (U.S. Bureau of Census’dan akt: Newman, 2016, s. 96). Giddens’a göre aile, akraba bağlantılarıyla doğrudan doğruya bağlanan, yetişkin üyelerin çocuklara bakma sorumluluğu üstlendiği bir insan topluluğudur (Giddens, 2013, s. 246). Öte yandan evlilik kurumunu kadın ve erkek arasında bir iş ortaklığı gibi kabul eden, evliliğe kurallar koyup anlaşma yapanlara karşı da bakış açıları farklılaşmaktadır.

Orta çağda bütün toplumlarda din, evliliğin ana temeli olarak kabul edilirken, modern toplumlarda evlenen tarafların daha fazla hak kazanabilme dürtülerinin öne çıktığı kabul edilmektedir. Evlilik farklı kültürlerde farklı bir şekilde düzenlenmektedir. Avrupa ülkelerinde evlilik romantik aşk üzerine kurulmuşken, doğu ülkelerde romantik aşk nadiren evliliğe götürmektedir (Bekmuradov’dan akt., Ergeshkyzy, 2012, s.12). Kültürel farklılıklar göz önüne alınarak değerlendirildiğinde evliliklerin türlerinin değiştiği görülmektedir. Fakat temel olarak bir ortaklık ve eşlilik durumu söz konusudur.

Kadın ve erkek birbirinin tamamlayıcısı olup, benzer ve farklı karakteristik özellikleri olmasına rağmen birbirlerine eş olabilmektedirler. Evlilikte mutluluğu bulabilmek, sadece bireysel refahımız açısından değil, tüm toplum refahının sağlanması açısından da önem taşımaktadır (Canatan & Yıldırım, 2013, s. 145). Bu mutluluğu yakalayan ailelerde aile içi dayanışmanın yüksek olacağı şüphesizdir. Bu yüzden evlilikte “mutlu” olmak mikro, mezo ve makro düzeyde refah için önemli bir araçtır.

1.2 Aile İçi Dayanışma ve Fedakârlık

Ailelerin kan ve evlilik bağı nedeniyle akrabalık ilişkileri içerisinde daha iç içe geçmiş bir nitelik gösterdiği ve dayanışma ruhunun güçlü hale geldiği görülmektedir (Şener, 2017: s.218). Evlilikte mutluluğun kaynağı, evdeki bireyler arasında dengeli ilişkilerin olmasıdır. Ailede üyelerin dengeli ilişkiler içinde yaşamalarına dayanışma denmektedir. Evliliğin, ilk yılları, dayanışmanın artması beklenen önemli zaman dilimleridir. Bazı evlilikler daha kurulur kurulmaz sarsıntı geçirmeye başlamaktadırlar. Evliliğin ilk yılları birbirlerine alışma, tanıma ve uyum dönemi olduğundan riskli bir zaman dilimi olarak eşlerin daha çok dikkat etmesi gereken aşamadır.

Eşlerin psikolojik dünyalarının evlilikle birlikte değişmesi, romantik duyguların yerini gerçeklerin alması, eşler arasında toplumsal açıdan farklı beklentiler ve farklı yaşam biçiminin belirginleşmesi bu sarsıntıya neden olmaktadır. Evlilerin bir kısmı bu sarsıntıyı olduğundan fazla büyütürken boşanmayı tercih ederken, diğer bir kısmı ilişkilerdeki bozukluğu fark eder, evliliğe karşı olumsuz duygular geliştirir, fakat evliliğin gerektirdiği samimi birlik ve beraberliği baz alarak evliliklerini sürdürmektedirler.

Evliliğin bir diğer önemi de ailede karar alma süreçlerini ortaya çıkarmasıdır. Karar alma süreçleri dendiğinde akla rutin yaşama ilişkin konular, çocuk yapma, çocukların bakımı, eğitimi vb. konular gelmektedir (Bahar, 2005, s. 176). Bu karar alma süreçlerinde aile içi dayanışmanın yüksek olması süreçleri de olumlu yönde etkileyecektir.

Evlilikte dayanışmanın oluşmasına engel çok sayıda etmen vardır. Sıkıntılar doğuran bu süreçte yenilik eklenmedikçe, var olan biteceğinden, eşler zamanla sıkılmakta ve günleri konuşmalar monotonlaşmakta ve evlilik manasız hale gelmektedir.

Evde dayanışmayı olumsuz etkileyen bir başka etkende aileye çocukların katılımıdır. Çocuklar eşleri birbirlerine daha fazla bağlamakta ve adeta evlilikle çocukla başlamaktadır. Çocuksuz yaşantı manasız gelmekte, çocuğun aileye girmesi dayanışmayı kurma da birleştirici ve pekiştirici olmaktadır. Çocuğun doğuşuyla karı-kocanın birbirlerine ayırdıkları zaman azalmakla birlikte çocuğun bakımı için aralarında oluşturdukları yardımlaşma ve dayanışma aile bağlarını kuvvetlendirmektedir.

1.3 Erkeğin Çalışma Hayatı

Erkekler, toplumsal yaşamın gereği ve toplumsal statüleri gereği geçim sağlama görevi ile karşı karşıya kalan bireylerdir. Bu yüzden insanların varoluşundan günümüze kadar çalışma hayatında aktif olarak yer almak zorunda kalmışlardır. Tarım toplumlarında tarım alanlarında çalışarak veya kendi tarım alanlarını işleterek; sanayi toplumlarında fabrikalarda, kendi işlerinde veya uzmanlık alanlarında ve hizmet sektörlerinde istihdam edilerek çalışma hayatına katılmışlardır.

Erkeklerin çalışma hayatı, kendi içinde zorluklar ve bir takım sorunlar taşımaktadır. Örneğin; fabrikada çalışan bir erkeğin maaş beklentisi ile aldığı maaş arasında fark olması hem iş performansını düşürmekte hem de geçimini sağlama konusunda sıkıntı çıkarmaktadır. Bu yüzden erkeklerin çalışma hayatının iyi irdelenmesi ve çalışma şartlarının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bir başka örnekle konuyu pekiştirmek gerekirse, bireyler üniversiteyi bitirdikten sonra kimi zaman iş bulamadıklarından ve aile-çevre içerisinde kendilerinden beklenen işi yapma rolünü yerine getiremediklerinden dolayı kaygı düzeyleri artmaktadır. Bu yüzden erkeklerin çalışma hayatı konusunda sorumlulukları oldukça fazladır. Feminist sosyal hizmet bu sorumlulukları dağıtarak eşlerin çalışma hayatına eşit katılımını ve aile bütçesinin yönetiminde kadında söz sahibi olmasını önermektedir.

Olumsuz yanları yanı sıra erkek bireylerin çalışma hayatında daha aktif olmaları çalışma fırsatı olarak onları daha avantajlı duruma getirmektedir. Ayrıca erkeklerin kas gücü onları çalışma hayatında ön plana çıkarmaktadır. Sosyo-ekonomik durum olarak zor durumda olan bireyler kas gücünün verdiği avantaj ve her işi yapabilme eğilimi ile daha kolay iş bulabilmekte ve bu şekilde geçimlerini sağlayabilmektedir. Bu durum kadın ve erkeğin iş bulma yönündeki eşitlikçi avantajlarını olumsuz etkilemektedir. Feminist yaklaşım bu tür durumların erkeği avantajlı kılmasını eleştirmektedir.

1.4 Çalışma Hayatında Kadın ve Erkek Etkileşimi

Kadın ve erkeğin çalışma hayatına katılım konusunda eşit haklara sahip olması birbirlerini olumlu etkilemekte ve bu durum evli bireylerde daha sık görülmektedir. Burada kadın bireylerin eşlerin başarılarını isteme durumları daha da artmaktadır. Bu durum erkeklerin başarılı olmalarındaki önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bunun dışında toplum tarafından beklenen eşinin yanında olma, ona destek olma gibi güdüleyici etmenler erkek bireylerin iş hayatındaki başarılarını pozitif yönde etkilemektedir. Her kadın

eşlerinin çalışma hayatına olumlu katkı sağlayamamaktadır. Eşlerin birikimleri, eşler arasındaki uyumsuzluklar ve sorunlar kadınların eşlerini desteklemelerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bunun sonucunda ikili ilişkiler daha da yıpranmaktadır. Sonuç olarak kadınların erkeklerin çalışma hayatına büyük ölçüde olumlu etkisine karşın olumsuz etkileri de söz konudur.

Erkeklerin kadınların çalışma hayatına etkilerine bakıldığında eşlerinin desteğini alan kadınların özgüvenleri artmakta ve iş ortamında daha güvenle çalışarak başarı trendleri yükselmektedir. Kadınların çalışması hakkında oluşmuş olan geleneksel toplumsal baskıya karşı özellikle eşleri tarafından desteklenmeleri özgüven ve çalışma azimlerini artırmaktadır. Ancak günümüzde kadınlar çalışma hayatında henüz daha yeni yeni kendini hissettirmeye çalışmaktadırlar. Kadının beden gücü erkeklere göre zayıf olsa da beyin güçlerinin etkin olduğu bilinmektedir. Modern çağda erkekler kadınların çalışmasını destekleyerek eşinin çalışmasını engellemek yerine fikri, ruhi ve fiziksel olarak destek vererek motivasyonlarını artırmakta ve ihtiyaç duyulması halinde yardımcı olarak başarılarının artmasına katkı sağlamaktadırlar.

Eşler çalışma hayatlarında birbirlerini desteklemeleri halinde başarı oranlarının artacağı ve burada her iki cinsiyetin birbirlerini olumlu yönde etkiledikleri görülmektedir. Özellikle çalışmayan/çalışmayan/çalıştırılmayan kadınlar rutin ev işlerini yapma, bir takım ihtiyaçlarını karşılama ve destekleme, kendisine moral verme gibi faaliyetlerle çalışan erkek eşe destek olarak onun başarısını artırmaya çalışmaktadırlar. Bu durumu, kadının çalışma hayatına dolaylı katılımı olarak gören düşünce akımı da söz konusudur.

2. Feminist Sosyal Hizmet Kuramı

Feminizm, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliği eşit duruma getirmek adına ortaya atılmış bir düşüncedir. Bu düşüncenin temelinde kadının geri kalmışlığı ve kadının toplumsal statüsünün “insan” olmanın verdiği değerli olma temelinde ortaya çıkarılması yer almaktadır. Bu düşünce farklı düşüncelerle harmanlansa da özünde kadının statüsüne vurgu yapmaktadır.

Feminist kuram hem feminist çıkar ve amaçları açıklayan hem de siyaseten temsil edilmesi hedeflenen özneyi ortaya koyan bir kuramdır. Feminist kuramda kadınların yaşamlarının ya yanlış temsil edildiği ya da hiç temsil edilmediği düşünülmektedir. (Butler, 2005, s. 43-44). Kadının geri kalmışlığı vurgusuyla hareket eden feminist kuram veya kuramlar çeşitli düşünce

biçimlerinin etkisiyle dallara ayrılmaktadır. Feminist düşünce zamanla evrilererek anlam değişimi ve farklılığı yaşamaktadır.

Feminist kuram, kendi içinde liberal, radikal, Marksist, sosyalist, eko-feminist, psikanalitik, kültürel kuram olmak üzere dallara ayrılmaktadır. Liberal kuram, liberal siyasal düşünceden erkek ve kadınların aynı olduğu anlayışını miras almaktadır. Radikal kuram, kadınların ezilmişliklerini toplumun temel bir sorunu haline görür ve bu ezilmişliğin sorumlusunu ataerkilliğe bağlamaktadır. Marksist feminist kuramcılar, kadınların ezilmişliğini üretim biçimlerine ve kapitalizme bağlamaktadır. Sosyalist feminist kuram, Marksist, radikal ve psikoanalitik akımların kesişmesinden meydana gelmektedir. Eko-feminist kuram, çoğu zaman kadınların doğaya yaklaştığı fakat bu yakınlığın onları güçsüz bırakmak için bir araç olduğunu söylemektedir. Psikoanalitik kuramda, Freudyen düşünceyi esas alarak geliştirilmiş bir kuramdır. Kültürel feminist kuramsa, radikal feminizme benzeyen fakat ayrımları olan bir kuramdır (Ecevit, 2012, s. 11-19). Görüldüğü üzere her feminist kuram, temsilcilerinin ve o düşünce sisteminin etkisiyle farklı adlarla tanımlanmaktadır. Fakat bu tanımların özünü kadının güçsüz bırakılması ve geri planda kalması oluşturmaktadır.

Sosyal hizmet ve feminizm etkileşimi ikinci dalga feminizmiyle 1980'lerde başlamıştır, özellikle kadın sosyal hizmet uzmanların çabaları bu dönemde göze çarpmaktadır. İlk feminizm dalgası eşitlik esasına dayanırken, ikinci dalga feminist hareket toplumsal cinsiyet eşitliği, cinsiyet ayrımcılığı ve cinsel farklılık temeline dayandırılmıştır. Bu temeller, sosyal hizmet alanlarından biri olan kadın sorunlarına ilişkin, kadınların toplumsal hayatta özellikle ataerkil ve eril düzen içinde baskı altında yaşamalarına neden olduğu ve bu açıdan feminizme göz kırptığı düşünüldüğünde, feminist sosyal hizmet kavramının doğal süreçlerle ortaya çıktığı anlaşılmaktadır (Dominelli, Campos ve White'dan akt: Baydar, 2014, s. 34). Feminizm düşüncesiyle sosyal hizmetin birleşmesi temel olarak "toplumsal cinsiyet" paralelinde gerçekleşmektedir.

Sosyal hizmette feministler, feminizmin genişlemesiyle birlikte bir numaralı yankılanan bir trend haline gelmiştir. Zamanında kadının bireyselliği vurgusuyla beraber diğer zamanlarda kadınların ve çocukların ihtiyaçları vurgulanmıştır (Featherstone, 2001, s. 3).

Feminist sosyal hizmet, Barker'a göre sosyal hizmette cinsiyet ayrımcılığının yol açtığı duygusal ve sosyal problemlerin üstesinden gelinmesinde

bireylere ve toplumlara yardım etmek üzere geliştirilmiş, feminist bir yönelimi olan değer, beceri ve bilgi bütünlüğüdür. Dominelli ise feminist sosyal hizmeti “dünyadaki kadın deneyimini analizinde başlangıç noktası olarak ele alan, kadının toplum içindeki konumu ve kişisel durumu arasındaki ilişkilere odaklanan, spesifik ihtiyaçlarına yanıt veren, müracaatçı uzman etkileşimlerinde eşitlikçi ilişkiler yaratan ve yapısal eşitsizliklere işaret eden bir sosyal hizmet türü” olarak tanımlanmıştır (Buz, 2009, s. 57).

Feminist sosyal hizmet uygulamasında mikro, mezo ve makro olmak üzere üçlü bir uygulama temeli bulunmaktadır. Mikro feminist sosyal hizmet uygulamasında amaç kadınların kişisel güçlerine ulaşabilmelerini sağlamaktır; mezo düzeyde kadının çevresindekilerle ilişkileri üzerine odaklanılmıştır. Makro düzeyde ise sosyal politikalarda kadınlara yönelik yapılabilecek uygulamaları kapsamaktadır (Acar, 2001, s. 20).

Horejsi ve Sheafor’a göre feminist sosyal hizmetin odağında yardım temelli uygulamanın sadece klinikle sınırlı kalmaması, politik uygulamalarda da aktif olarak yer alması ve kurumların işlerliğinin artırılmasında da savunucu bir rol üstlenmesi gerektiğini savunmuştur (Horejsi ve Sheafor’dan akt: Keçeci, 2016, s. 50).

Tüm bunlara istinaden feminist sosyal hizmetin hareket planı üzerine odaklanan bir yaklaşım olduğu söylenebilmektedir. Bu hareket planında toplumsal cinsiyet, eşitsizlik, bireyi baskılayan düzenleyici ve denetimci toplumsal politik sistem üzerine odaklanmaktadır. Bu yaklaşım bu düzenler içinde kadının düzen içindeki yerinin tutarsızlıklarına değinmektedir (Tuncay & İl, 2006, s. 61). Kadın toplumsal olarak kendisinden yararlanan, ihtiyaç duyulduğu yerde değerlendirilen ve etken olmak yerine edilgen olarak yorumlanan bir kimlik konumundadır. Bu durum kadının statüsü, sosyal ve ekonomik alandaki yeri ve algısı konusunda ikilem doğurmaktadır.

Feminist sosyal hizmet kadınların geride kalmalarının yanında, toplum içinde maruz kaldıkları olumsuz halleri azaltma çabasıyla ortaya çıkmıştır. Kadınların toplum içinde görmüş olduğu kadın düşmanı hareketler onları kendilerini gerçekleştirme olarak olumsuz etkilemektedir. Bu yüzden Baydar’ın (2014) bahsettiği üzere kadın düşmanı uygulamalara yönelik feminist sosyal hizmet kuramı bir takım önlemler geliştirmiştir:

Feminist sosyal hizmet yaklaşımı, kadın düşmanlığı karşıtı bir söylem barındırmaktadır. Bu açıdan, feminist sosyal hizmet yaklaşımı toplumdaki

kadın düşmanı uygulamaları göz ardı etmemekle beraber şu önlemleri de almaktadır:

- Kadınların toplum içindeki ikincil konumlarını sonlandırmayı amaçlayan plan, program ve politikalar üretmek,
- Kadınların ekonomik, toplumsal ve politik katılımını sağlamaya çalışmak,
- Toplumdaki güç ilişkileri iyi analiz etmek ve bu ilişkilerden doğan kadın sorunları konusunda bilinçli olmak,
- Sosyal dayanışmanın önemine vurgu yaparak, toplumda, kadına yönelik tüm eşitsizlikleri ortadan kaldırmak ve bu amaca yönelik sosyal adaleti etkin kılmak,
- Özel alandan kamusal alana yayılan ve kadın-erkek eşitliği noktasında, baskı unsuru olarak karşımıza çıkan, ataerkil anlayışı anlamak ve kamusal alanda bu anlayışa müsaade etmeyen sivil oluşumları devreye sokmak,
- Kadın sorunlarının çözümüne yönelik sosyal politika geliştirmek için sosyal ve politik aksiyonda bulunmak,
- Toplumsal hayatta ve akademik alanda bireysel kadın sorunlarının da kökeninde kadın düşmanlığı, ataerkillik, toplumsal cinsiyet, cinsiyetçilik gibi uygulamaların olduğuna yönelik, farkındalık kazandırmak (Baydar, 2014, s. 37).

Uygulamayı gerçekleştirirken her kuramın kendine özgü bir takım ilkeleri bulunmaktadır. Bu sayede kuramlar meşru bir zemine oturtulmuş ve uygulamada aksaklıkları en aza indirgenmiştir. Bu kapsamda Dominelli feminist sosyal hizmet uygulamasını biçimlendiren ilkeleri şu şekilde sıralamıştır:

Kadınların;

- Farklılıklarını tanımak, güçlerini değerli kılmak,
- Farklı kadın grupları arasında ayrıcalıkları ortadan kaldırmak,
- Yaşamlarının tüm boyutlarında kendi kararlarını verebilmede aktif olduklarını göz önünde tutmak,

- Sosyal koşullar içindeki yerlerini belirlemede karşılıklı bağlantıyı onaylamak
- Kendi ihtiyaç ve problemlerine buldukları çözümleri ifade edecekleri bir alan sağlamak,
- “Kişisel olan politiktir” ilkesini kabul etmek,
- İhtiyaçlarını diğer tüm insanlar gibi ele almak,
- İnsan ilişkilerinin bağımsız doğasını ve bireysel problemlerinin sosyal nedenleri olduğunu teşhis etmek,
- Bireysel problemlere yönelik ortak çözümler bulmaya çalışmaktır (Buz, 2009, s. 58).

Feminist sosyal hizmet, kadınların toplumsal açıdan geri kalmışlığını azaltmak ve kadın-erkek arasındaki eşitsizliği aza indirmek aracılığıyla ortaya çıkmış bir kuramdır. Burada kadının geri kalmışlığını etkileyen sosyo-ekonomik, psikolojik ve hatta biyolojik durumlar sosyal hizmetin odağını oluşturduğundan feminizm ve sosyal hizmet etkileşimi doğmaktadır. Kadının toplumsal rollerinin arasında yer alan eş desteği rolü de feminist sosyal hizmetin odağında yer alan ve ele alınması gereken bir roldür. Eşler arası dayanışma ve etkileşimde eşlerden birisinin veya her ikisinin başarısı aile kurgusunu olumlu etkilemektedir. Özellikle çalışmayan eşe çalışma fırsatı sağlanması veya diğer eşi destekleyerek başarısını katkı sağlaması bu kuram çerçevesinde açıklanabilmektedir.

3. Yöntem ve Teknik

Bu çalışmanın genel amacı erkek bakış açısıyla erkeğin başarı sürecinde kadının ne kadar ve nasıl etkili olduğu ve bu etkileri hangi rollerle gerçekleştirdiğinin belirlenmesini kapsamaktadır. Belirlenen rollerin erkek bireyler üzerinde etkilerinin belirlenmesi ile birlikte konu ile ilgili sosyal hizmet bilgi disiplininden yararlanarak sosyolojik çıkarımlar elde edilmiştir.

Çalışma iki ana bölümden oluşarak, birinci bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturabilmek için literatür taraması yapılmış ve bu alandaki birikimlerimize yer verilmiştir. Burada araştırmanın kuramsal çerçevesi, teorik bilgiler ve literatür taramasına yer verilmiş, konu ile ilgili yapılan araştırmalar ve kaynaklar taranmış, endüstri çalışmaları ve iş verimi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Konuyu geniş bir perspektifte ele alabilmek için

“Ulusal Tez Yazım Merkezi’nde bulunan yüksek lisans ve doktora tezleri, Sakarya Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’nde bulunan konu ile alakalı kitap kaynaklar ve aktif paylaşımda bulunan makaleler incelenmiştir.

Araştırmanın ikinci aşaması olan uygulama bölümünde evren olarak düşünülen Sakarya Üniversitesinde görev yapan evli erkek akademisyenler değerlendirilmiştir. Örneklem Fen Edebiyat Fakültesi’nde 16, Siyasi Bilimler Fakültesi’nde 22 ve İşletme Fakültesi’nde 12 kişi olmak üzere toplam 50 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada demografik ve eş tercihleri ile alakalı sorulardan oluşan 30 ve Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeğinden seçilen 12 soru olmak üzere toplam 42 soruluk anket formu kullanılmış ve katılımcılarla yüz yüze görüşülmüştür. Ancak makalenin konusu ve sınırlılığı gereği bu çalışmada ilgili soruların sadece bir kısmı kullanılmıştır. Veriler SPSS veri analiz programı ile analiz edilerek değerlendirmeler yapılmış, çıkarımlar elde edilerek çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırmada; her erkeğin başarısının altında güçlü bir kadın eli olduğu, toplumda erkeklerin daha başarılı gözüktüğü, başarı kriterlerinde aile olmanın önemli bir faktör olduğu, evli erkeklerin çalışma hayatında daha çok efor sarf ettiği, erkeğin eş seçimi ile başarısında doğru bir orantı olduğu hipotezlerinden hareket edilmiştir.

4. Bulgular ve Yorum

4.1 Demografik Özellikler

Araştırma bulgularına zemin oluşturması, sabit değişkenler ve katılımcı profilinin belirlenmesi için katılımcıların demografik özelliklerine ihtiyaç duyulmuştur. Katılımcıların tüm demografik özellikleri yerine araştırmanın içeriği açısından önemli olduğu düşünülen yaşları, evlilik süreleri ve eşlerinin meslek durumlarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Verilerin sağlığı açısından örneklem önemli kılınırken bu kitlenin evreni temsil edeceği düşünülmektedir.

Tablo 1’de araştırmaya katılan örneklemin yaş, evlilik süresi ve eşlerin mesleki durumları değerlendirilmiştir. Bu üç konunun değerlendirilmesinin ana sebebi; bu üç faktörün erkeklerin başarısında eşlerin etkisinin derecesine yönelik çıkarımlar elde etmektir. Sakarya Üniversitesi’nde yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılan bu anket araştırması sonucunda katılımcıların %30’u 25-34 yaş aralığı, %42’si 35-44 yaş aralığı, %18’i 45-54 yaş aralığı ve %10’u 55 yaş ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır. Katılımcıların yarıya

yakınının (%42) 35-44 yaş arasında olması görüşlerinden yararlanan akademisyenlerin daha çok orta yaşlarda olduğunu göstermektedir. Kategorik bir değerlendirme yapmak gerekirse 44 yaş altı katılımcılar %72 ve bu yaşın üstünde olanlar %28 seviyesindedir.

Tablo 1: Katılımcıların Yaşları ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişki

			Kaç yıllık evlisiniz?					
			1-6	7-12	13-18	19-24	25+	Toplam
Yaş	25-34	Yaş	73,3%	26,7%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		Evlilik Süresi	57,9%	28,6%	,0%	,0%	,0%	30,0%
	35-44	Yaş	38,1%	42,9%	19,0%	,0%	,0%	100,0%
		Evlilik Süresi	42,1%	64,3%	57,1%	,0%	,0%	42,0%
	45-54	Yaş	,0%	11,1%	33,3%	22,2%	33,3%	100,0%
		Evlilik Süresi	,0%	7,1%	42,9%	50,0%	50,0%	18,0%
	55+	Yaş	,0%	,0%	,0%	40,0%	60,0%	100,0%
		Evlilik Süresi	,0%	,0%	,0%	50,0%	50,0%	10,0%
Toplam		Yaş	38,0%	28,0%	14,0%	8,0%	12,0%	100,0%
		Evlilik Süresi	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		Toplam	38,0%	28,0%	14,0%	8,0%	12,0%	100,0%

Value: 48,704a $p < 0,05$

Katılımcıların yaş aralıkları ve evlilik yılları arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p < 0,000$). Evlilik sürelerine bakıldığında; %38'sinin 1-6 yıl, %28'inin 7-12 yıl, %14'ünün 13-18 yıl, %8'i 19-24 yıl ve %12'si 25 yıl ve daha fazla evlilik süresi yaşamaktadır. Araştırmada görüş bildiren erkek akademisyenlerin % 62'si altı yıldan fazla evlilik süresi yaşadığı ve bu sürenin eşleri ile ilgili kanaatlerin, aile kimliğinin, uyumun, eğilimlerin ve aile içi denge unsurlarının belirginleşmesi için yeterli bir süre olduğu düşünüldüğünde, katılımcıların eşleri hakkında tutarlı ve yeterli kanaat kullanabilecekleri söy-

lenebilir. Çünkü aile içi sorunlar daha çok eşlerin birbirlerini tanıma, alışma ve uyum süreci olan evliliğin ilk beş yılında yaşanmaktadır.

Katılımcıların üçte ikisinin eşleri çalışmaktadır. Eşlerinin %38'i kamu sektöründe %14'ü özel sektörde ve %12'si akademisyen olarak çalışmakta ve %30'u ev hanımı olarak hayatlarını sürdürmektedir. Çalışan ve başarı seviyeleri toplumun geneline göre daha yüksek olan katılımcı akademisyenlerin çoğunun eşinin çalıştığı ve eğitim seviyelerinin yüksek olduğu görülmektedir. Çünkü eşlerin %14'ü lise, %50'si lisans, %16'sı yüksek lisans, %10'u doktora seviyesinde eğitimlidirler. Eşlerin belli bir bölümü eğitimli olduğu halde ev hanımıdır. Ev hanımı olan eşlerin de ev işleri ve eşinin birçok hizmetini görmeleri dolayısıyla beylerin başarılarına katkılarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Eşlerin eğitim seviyeleri ve çalışma hayatına katılımları feminist yaklaşımın hedefleri ile örtüşmektedir. Sosyal hizmet açısından bakıldığında aile bireylerinin birbirlerini motive ettiği, kadınların çalışmasına erkeklerin fırsat sağladığı ve iş hayatlarını olumlu etkiledikleri görülmektedir. Bilinçli, eğitilmiş ve sosyal kadın eşlerin erkeklerin başarılarını kendi başarıları gibi gördükleri ve bu duruma katkı sağladıkları söylenebilir.

4.2 Evlilikten Memnuniyet ve Eşe Ayrılan Zaman

Evlilik, erkek ve kadının mutluluklarını sürekli kılmak adına birbirine söz verdikleri ve hedefledikleri bir süreçtir. Bu süreçte kadın ve erkek beraberliklerinden doyum elde etme ve mutluluklarını sürdürmek için birbirlerine zaman ayırmaları gerekir. Ayrılan bu zamanın seviyesi bireylerin evlilikten aldıkları hazzı ve mutluluğu açıklayıcı olacaktır. Evlilikte birlikte vakit geçirmenin çok sayıda aracı ve bileşeni vardır. Bunlar pikniğe gitmek, alışverişe gitmek, dışarıya çaya veya yemeğe çıkmak, kaplıcaya gitmek (Saygılı, t.y., s. 216) evde yemekleri beraber yemek, bolca sohbet etmek, sorunlarına ortak çözüm aramak, fikir teatisinde bulunmak, tatil yapmak vb.” şeklinde sıralanabilmektedir.

Eşlerin %86'si günde 1-6 saat arasında birlikte vakit geçirdikleri görülmektedir (Tablo 2). Bu veri bireylerin evliliklerinden memnun oldukları (%94,0) ve eşlerini sevdikleri sonucunu doğurmaktadır.

Tablo 2: Evlilik Memnuniyeti İle Eşle Vakit Geçirme Zamanı Arasındaki İlişki

		Eşinizle yapmış olduğunuz evlilikten memnun musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
1 saatten az	Eşle geçirilen sosyal vakit	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
	Eşle evlilikten memnuniyet	2,1%	,0%	100,0%	4,0%
	Toplam	2,0%	,0%	2,0%	4,0%
1-3 saat	Eşle geçirilen sosyal vakit	95,7%	4,3%	,0%	100,0%
	Eşle evlilikten memnuniyet	46,8%	50,0%	,0%	46,0%
	Toplam	44,0%	2,0%	,0%	46,0%
4-6 saat	Eşle geçirilen sosyal vakit	94,4%	5,6%	,0%	100,0%
	Eşle evlilikten memnuniyet	36,2%	50,0%	,0%	36,0%
	Toplam	34,0%	2,0%	,0%	36,0%
6 saatten fazla	Eşle geçirilen sosyal vakit	100,0%	,0%	,0%	100,0%
	Eşle evlilikten memnuniyet	14,9%	,0%	,0%	14,0%
	Toplam	14,0%	,0%	,0%	14,0%
Toplam	Eşle geçirilen sosyal vakit	94,0%	4,0%	2,0%	100,0%
	Eşle evlilikten memnuniyet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam	94,0%	4,0%	2,0%	100,0%

Value: 24,922, p: 0,000<0,05

Evliliklerinden memnun olanlardan yarıya yakını (%44) günlük olarak eşlerine 1-3 saat arası vakit ayırmaktadır. Bir aile birlikteliği açısından bu

sürenin az olduğu ve eşe ayrılan sürenin daha fazla olması halinde eşler arası ilişkilerin daha kuvvetli olacağı ve aile içi yardımlaşmanın artacağı düşünülmektedir. Ancak eşlerin büyük bir bölümünün çalışıyor olması birbirlerine ayrılan süreyi kısıtlamaktadır. Eşlerin işlerine gelmezse dahi aile olma adına bazı gerçekleri kabullenmek gibi bir sorumlulukları vardır.

Katılımcıların birbirlerine ayırdıkları süre az olmasına rağmen evliliklerinden memnun olmayanların sayısı çok az görülmektedir. Bu durum akademik personellerin mutlu bir evlilikle hayatlarına devam ettiklerini göstermektedir. Yapılan anlamlılık testine göre eşlerle beraber sosyal vakit geçirme ve evliliklerinden memnun olma arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Eşlerin sosyal ve çalışma hayatları birbirlerine ayırmaları gereken süreyi azaltması mutluluklarını olumsuz etkilemek ve aralarında sorun oluşturmak yerine birbirlerini anlayışla karşılamalarını gerekli kılmaktadır. Burada kadının ev işlerinde kendilerini daha fazla sorumlu hissetmeleri duygusal açıdan kadına ayrıca bir yük getirmektedir. Feminist sosyal hizmet eşlerin çalışma ilişkileri dolayısıyla birbirlerine zaman ayıramamalarını tolere etmeleri gerektiğini ve ev işlerinde kadın kadar erkeklerin de sorumlu olduğunu savunur. Erkek egemen toplum ve aile yapısı ile Türk toplumu henüz bu seviyede değildir.

4.3 Ailenin Temel Ruhü

Ailenin temel ruhu, ailenin nasıl bir yapıda olduğunun göstergesidir. Sağlıklı bir aile sempatik, sıcak ve sorumluluk sahibi bireylerden oluşur (Nazlı, 2003, s. 22). Bu gibi ailelerde bireyler arasında sağlam bir ruh ve birbirine kenetlenmiş ortak tavır bulunur. Bu ruh birlik, sadakat, dayanışma, yardımlaşma ve tahammül gibi çeşitli biçimlerde bireylere yansır.

Tablo 3: Katılımcıların Aile Olmanın Temeline İlişkin Fikirleri

Aile Olma Fikrinin Temeli	Yüzde
Sevgiyi	32,0
Dayanışmayı	18,0
Birliği	16,0
Tahammülü	16,0
Sadakati	12,0
Diğer	6,0
Toplam	100,0

Katılımcıların yaklaşık üçte biri (%32) aile olmayı “sevgi” olarak tanımlamaktadırlar. Bu tanımın dışında dayanışma, birlik, tahammül ve sadakat dengeli bir şekilde sıralanmaktadır (Tablo 3). Katılımcılar genel olarak aile olmayı birbiriyle bağlantılı kavramlarla açıklamaktadırlar. Aile ilişkilerinde sevgi başarıyı tetikleyen itici güç olarak görülmektedir. Feminist yaklaşım sevgi bağının içinde eşlerin hayat felsefelerinde birbirlerine saygılı davranmayı ve anlayışla karşılamayı gerekli görmektedir. Eşin düşüncelerine saygı göstermek ve onları uygulamasına fırsat vermek ayrılmak yerine aile bağlarının kuvvetlenmesine ve karşılıklı sevginin artmasını sağlamalıdır.

Aile ilişkilerinde sevginin itici bir güç olması bireylerin birbiri ile dayanışmasını ve beraberinde başarıyı getirmektedir. Feminist sosyal hizmetin dayandığı kadın-erkek eşitliğinde bireylerin eşit bir ortamda birbirlerine karşılıklı destek olması her alanda bireyleri başarıya götüren bir etmen olacaktır. Araştırmada aile olmanın temel fikrinde sevginin (%32) ve dayanışmanın (%18) önde olması başarının ana etmenlerinin bu kriterler olduğunu göstermektedir.

4.4 Başarılı Olmanın İtici Gücü

Başarı, bireyleri yaptıkları işte güdüleyici bir motivasyon aracıdır. Başarılı olmayı olumlu etkileyen bir takım çekici faktörler olduğu gibi olumsuz yönde etkileyecek unsurlar da vardır. Bireyin başarılı olmasında en önemli etkenlerden biri aile ve aile içinde eş değer seviyede olan eştir. Eğer erkeğin başarısından bahsediliyorsa arkasında görünmeyen ancak her zaman yanında, sağında, solunda olan (en zor zamanlar dahil) ve erkeği motive eden kadın eşin katkısı inkâr edilemez. Tablo 4’de görüldüğü üzere mutlu bir aileye sahip olmak başarılı olmak adına iteleyici bir güç sayılmaktadır (%54). Katılımcıların çoğu aile içinde mutlu olmanın en önemli başarı olduğu kanaatini taşıyarak aile mutluluğunu diğer alanlardan daha fazla önemsenmektedir. Yani aile içinde mutsuz olan bir bireyin iş hayatında da başarısı düşük olacaktır. Eşi ile beraberliği ve aile içi ilişkilerini canlı tutarak mutlu olan erkekler bunu başarı kriteri olarak görmektedirler.

Tablo 4: Katılımcıların Başarı Kriterleri İle İlgili Dağılım

Size göre başarı kriteri ne olmalıdır?	Yüzde
Mutlu Aile Olmak	54,0
Alanında Yetkin Bir Uzman Olmak	18,0
Meslekte Terfi Almak	10,0
Uluslararası Yayın Sahibi Olmak	10,0
İyi Bir Ekonomik Gelire Sahip Olmak	4,0
Diğer	4,0
Toplam	100,0

Tablo 4’de katılımcıların başarı kriterleri göz önüne alındığında mutlu aile olmadan sonra %18 ile alanında yetkin bir uzman olmak, %10 ile meslekte terfi almak ve uluslararası yayın sahibi olmak ve %4 ile iyi bir ekonomik gelir sahip olmak gelmektedir. Sonuç olarak bireylerin başarı kriterlerindeki en önemli faktör aile olmaktan geçmektedir. Mutlu aile olmanın yüksek oranda çıkmasındaki en önemli pay, akademik personellerin başarı kaynağında mesleki ilerlemeyi değil, aileyi baz almalarından kaynaklanmaktadır. Bu durum toplumun diğer katmanları için de geçerli olabilir.

Başarılı olmadaki itici güçte en yüksek oranın mutlu aile olması, bireylerin aile içinde birbirlerini dengeli bir biçimde desteklemesini gerekli kılan önemli bir değişkendir (%54). Feminist sosyal hizmetin kadın-erkek eşitliği vurgusu bireylerin mutlu bir aile olmayı başarılı olma etkeni sayması açısından birbirini destekleyen faktörlerdir. Aile içi mutluluk oranının bu kadar yüksek çıkması erkeklerin başarılarında kadınların etkili olduğunu göstermektedir.

4.5. Erkeğin Başarısında Kadının Rolü

Her insanın çalışmasında başarı, güdüleyici önemli bir faktördür. Bu başarının güdülenmesine cinsiyetçi bir bakış açısından bakıldığında erkeklerin başarısında kadınların etkisinin önemi büyüktür. Çünkü birey hayatını paylaştığı eşinden alacağı moral ve motivasyon ile işine daha çok odaklanacak ve başarı oranını arttıracaktır.

Türk toplumunda “her başarılı erkeğin arkasında başarılı bir kadın vardır” şeklinde bir söz ve kanaat vardır. Bu düşünce her ne kadar feminist sosyal hizmet anlayışına ters gibi gözükse de uygulamada kadının gücünden

yararlanma olarak değerlendirilmesi gerektiğinden test edilmesi ve erkeğin başarısındaki rolünün tespit edilmesi istenmiştir. Çünkü bu düşüncenin bir birikim, tecrübe ve kazanım sonucu oluştuğu düşünülürse bu toplumsal yargının analiz edilmesi yararlı olacaktır. Katılımcıların yarıdan fazlası (%20 + %34 = %54) bu düşünceye katılmaktadır. Kararsız olanlar da bu kategoride değerlendirildiğinde, bu oran %70'e çıkmaktadır. Toplumda kadınlar hakkında var olan bu olumlu kanaat toplumun ve ülkenin gelişmesinde kadının gücünün ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Belki de kendileri için zemin ve fırsat bulamayan kadınlar performanslarını eşleri için kullanarak erkeklerin başarılarında önemli roller oynamaktadırlar.

Tablo 5: Kadınların Erkekleri Başarılı Kılma Rolü Ve Başarılı Erkeğin Arkasında Bir Kadın Var Sözü Arasındaki İlişkisi

		Her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır sözüne katılıyor musunuz?					Toplam
		Katılmıyor	Kısmen katılmıyor	Kararsız	Kısmen katılıyor	Katılıyor	
Evet	Kad. erk. başarılı yapma rolü	,0%	21,4%	7,1%	28,6%	42,9%	100,0%
	Başarılı erk. ark. kadın var	,0%	60,0%	12,5%	26,7%	50,0%	28,0%
	Toplam	,0%	6,0%	2,0%	8,0%	12,0%	28,0%
Hayır	Kad. erk. başarılı yapma rolü	34,8%	,0%	26,1%	17,4%	21,7%	100,0%
	Başarılı erk. ark. kadın var	80,0%	,0%	75,0%	26,7%	41,7%	46,0%
	Toplam	16,0%	,0%	12,0%	8,0%	10,0%	46,0%
Kısmen	Kad. erk. başarılı yapma rolü	15,4%	15,4%	7,7%	53,8%	7,7%	100,0%
	Başarılı erk. ark. kadın var	20,0%	40,0%	12,5%	46,7%	8,3%	26,0%
	Toplam	4,0%	4,0%	2,0%	14,0%	2,0%	26,0%
Total	Kad. erk. başarılı yapma rolü	20,0%	10,0%	16,0%	30,0%	24,0%	100,0%
	Başarılı erk. ark. kadın var	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam	20,0%	10,0%	16,0%	30,0%	24,0%	100,0%

Value: 19,923a, p: ,011 < 0,05

Kadınların çalışma hayatında eşlerini desteklemesi gerekliliğinin toplumsal algısını tespit etmek üzere akademisyen erkeklere “Sizce kadınların erkekleri başarılı yapma gibi toplumsal bir rolü var mıdır?” şeklinde sorulan soruya katılımcıların %28’i evet, %26’sı kısmen ve %46’sı hayır cevabını vermiştir. Akademisyenlerin yarıya yakını bu soruya hayır cevabını vermelerine rağmen eşleri desteklemediği takdirde başarılı olamayacaklarını düşünenler %28 seviyesindedir. Kadın eşlerin erkeğin başarılı olmasında zorunlu toplumsal rolleri olmamasına rağmen erkek eşlerin başarısı için gönüllü olarak çaba gösterdikleri ve erkeklerin de eşlerinden böyle bir beklentisi olduğu görülmektedir. Eşlerin aile içinde birbirlerini desteklemeleri çalışma ve sosyal hayatlarına olumlu yansyarak aralarındaki fiziksel enerji ile içlerinde saklı olan zihinsel, ruhsal ve duygusal enerjiyi sinerjiye çevirerek performanslarını artırıp başarıları oranlarını yükseltebilirler.

Katılımcıların üçte ikisi (%66) başarılarında eşlerinin ileri seviyede etkisi olduğunu ve %30’u orta seviyede roller üstlendiklerini ifade etmişlerdir. Büyük bir çoğunluk tarafından benimsenen bu görüşe göre; erkeklerin başarılı olmasında eşlerinin ileri seviyede etkili olduğu anlaşılmaktadır. Eşiniz desteklemezse başarılı olabileceğinizi düşünüyor musunuz? sorusuna katılımcıların üçte biri (%32) evet cevabı verirken % 40’ı bu fikre kısmen katılmaktadır. Kısmen fikri “hayır” düşüncesine daha yakın olarak değerlendirildiğinde katılımcıların üçte ikisi (%68) eşlerinin desteği olmadan başarılı olamayacaklarını düşünmektedirler.

Tablo 6: Başarıda Eşin Rolü ve Eşin Desteği Arasındaki İlişki

		Eşiniz desteklemezse başarılı olabileceğinizi düşünüyor musunuz?			
		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Hiç	Başarıda eşin Rolü Old. Düşünme	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
	Eş Desteği Olmadan Baş. Düşünme	6,2%	,0%	5,0%	4,0%
	Toplam	2,0%	,0%	2,0%	4,0%
Orta	Başarıda eşin Rolü Old. Düşünme	46,7%	13,3%	40,0%	100,0%
	Eş Desteği Olmadan Baş. Düşünme	43,8%	14,3%	30,0%	30,0%
	Toplam	14,0%	4,0%	12,0%	30,0%
Yüksek	Başarıda eşin Rolü Old. Düşünme	24,2%	36,4%	39,4%	100,0%
	Eş Desteği Olmadan Baş. Düşünme	50,0%	85,7%	65,0%	66,0%
	Toplam	16,0%	24,0%	26,0%	66,0%
Total	Başarıda eşin Rolü Old. Düşünme	32,0%	28,0%	40,0%	100,0%
	Eş Desteği Olmadan Baş. Düşünme	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	32,0%	28,0%	40,0%	100,0%

Value: 4,421 p: 0,352 > 0,05

Katılımcıların eş desteği ile başarılı olabilme ve başarılı olmada eşin rolü faktörü karşılaştırıldığında “evet”, “hayır” ve “kısmen” cevabı verenler ile “yüksek” cevabı verenler arasında bir paralellik bulunmaktadır. Buna karşın “hayır” ve “kısmen” cevabı verenlerle “orta” cevabı verenler arasında bir yakınlık bulunurken “evet” cevabı ile “orta” cevabı arasında bir bağ bulunmamaktadır. Bu verilere göre; bireylerin eş desteği ile başarılı olma ile eş rolü arasında anlamlı bir yakınlık bulunmaktadır. Bu durum bireylerin eş desteğini ve başarılı olmada eş rolünü önemsedikleri, eş ve eş desteği olmazsa başarılı olma konusunda sorun yaşayabileceklerini göstermektedir. Yapılan ki-kare testine göre; p değerinin 0,05’ten büyük olduğundan bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir. Ancak değişkenlerin alt unsurlarının kendi aralarında yorumlanmaları konunun içeriği açısından araştırmaya katkı vereceği düşünülmüştür.

Feminist yaklaşım kadının donanım ve niteliklerinin güçlendirilmesini savunmaktadır. Kadının güçlü olması erkek eş için önemli bir avantajdır.

Çünkü kadının yeterliliği erkeğe güven verecek ve erkeğin eşinin iş hayatı için zaman ayırmasına gerek kalmayacağından tüm zamanını ve eforunu işine yönlendirmek suretiyle başarı oranını attırarak ve dolaylı olarak kadın eşinin başarısına katkı vermiş olacaktır.

4.6 Kendini Başarılı Bulma ve Eş Desteğinin Başarıya Etkisi

Bireyler başarılı olmayı bir kriter olarak koydukları kadar kendi içsel doyumlarını sağlamak için de kendilerini başarılı bulmak istemektedirler. Burada yine eşin desteği önem taşımaktadır. Çünkü bireyler önce kendilerini başarılı hissetmeyi ve ardından eşlerinin desteğiyle başarılı olmayı daha hızlı bir şekilde gerçekleştirecektir. Toplumsal algı hep erkeğin kadını destekleyeceği ve katkı vereceği şeklindedir. Hâlbuki kadın da erkeği destekleyecek ve ona katkı verebilecek birikim ve yeteneğe sahiptir. Cinsiyete dayalı dezavantajları ön plana çıkarmak yerine avantajları değerlendirmek her iki bireyi de güçlü kılacaktır. Kadını zayıf görmek yerine güçlendirmek ve güçlü yönlerinden yararlanmak erkeğin başarısını, ailenin mutluluğunu ve geçim sorunlarının azalmasını sağlayacaktır.

Tablo 7: Bireyin Kendisini Başarılı Bulmasıyla Başarı Faktörü Arasındaki İlişki

		Başarınızda eşinizin ne kadar rolü olduğunu düşünüyorsunuz?				
		Hiç	Orta	Yüksek	Toplam	
Kendinizi ne kadar başarılı buluyorsunuz	Düşük Seviye	Kendini Başarılı Bulma	,0%	20,0%	80,0%	100,0%
		Başarıda Eşin Rolü	,0%	6,7%	12,1%	10,0%
		Toplam	,0%	2,0%	8,0%	10,0%
	Orta Seviye	Kendini Başarılı Bulma	6,2%	43,8%	50,0%	100,0%
		Başarıda Eşin Rolü	100,0%	93,3%	48,5%	64,0%
		Toplam	4,0%	28,0%	32,0%	64,0%
	Yüksek seviye	Kendini Başarılı Bulma	,0%	,0%	100,0%	100,0%
		Başarıda Eşin Rolü	,0%	,0%	39,4%	26,0%
		Toplam	,0%	,0%	26,0%	26,0%
Toplam	Kendini Başarılı Bulma	4,0%	30,0%	66,0%	100,0%	
	Başarıda Eşin Rolü	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	4,0%	30,0%	66,0%	100,0%	

Value: 10,875 p:0,28>0,05

Katılımcılar kendilerini genel olarak orta derecede (%64,0) başarılı görmektedirler. Ayrıca kendilerini orta derecede başarılı gören bireylerin yarısı başarılarında eşinin katkısı ve kapasitelerinin etkili olduğunu düşünmektedirler. Bireylerin kendilerini yüksek derecede başarılı (%26) bulmamalarında en önemli etken olarak kendilerini görmektedir (Tablo 6). Yani kendilerini yüksek seviyede başarılı bulanlar başarılı olmalarında eşlerinin yüksek seviyede etkili olduklarını düşünmektedirler. Zaten katılımcıların üçte ikisi başarılı olmalarında eşlerinin yüksek derecede katkı sağladıkları kanaatindedirler.

Kendilerini yüksek seviyede başarılı görenler “egoist” bir tavır takınmayıp eşlerinin katkısını arka plana atmamaktadır. Burada üniversitede görev yapan akademik personellerin kendilerini başarılı görme duygusunun yük-

sek olduğu sonucunu doğurmaktadır. Düşük seviyede başarılı görenlerin sayısının ise yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Başarının tek taraflı düşünülmemesi ve eşin de katkı sağladığının düşünülmesi haklar açısından kadın erkek eşitliğine vurgu yapmaktadır. Feminist kuramın kadının başarısını savunması başarılı bir erkeğin arkasında başarılı bir kadının olması fikriyle örtüşmektedir. Feminist sosyal hizmet kadını arka plana itmek yerine ön plana çıkararak eşitlikçi bir yaklaşımla onun fendinden yararlanmayı ve sosyo-ekonomik hayatta aktif rol almasını gerekli görmektedir.

Sonuç

Çalışma hayatında başarılı olan erkelerin arkasında görünmeyen ancak başarılı bir kadın olduğu deyimi ve varsayımından hareketle evli erkeklerin başarısında eşlerinin rol ve sorumluluklarının önemine vurgu yapan bu makale, örneklem olarak seçilen Sakarya Üniversitesindeki erkek akademisyenlerin görüşleriyle temellendirilmiştir. Teorik alt yapısı, yöntem ve tekniğinin yukarıda açıklandığı bu makaleden elde edilen çıkarım ve sonuçlar bu alanda yapılan/yapılması planlanan çalışmalara katkı sağlayacak ve bilim dünyasına zenginlik katacaktır.

Sosyal ve ailevi hayatta cinsiyete dayalı ayrımcılık ve cinsiyetlere biçilen roller modern çağda yer değiştirmeye başlamış ve toplumsal cinsiyet kavramı ile kadın-erkek arasındaki farklılığın sadece biyolojik olarak değil toplumsal ve kültürel rollerle oluştuğu fikri literatüre geçmiştir. Aile içinde, çalışma hayatında, sosyal yaşamda ve sosyal ve ekonomik kalkınmada kadınların bilgi, birikim, derinlik, estetik, duygu ve düşüncelerinden yararlanılması gerekmektedir. Bu süreçte kadını arka tarafa itmek yerine özellikle haklar açısından eşit fırsatlar sağlanarak kadının gücünden hayatın tüm alanlarında etkin yararlanılması öne çıkmaktadır. Bu fikre günümüzde feminist yaklaşımlar öncülük etmektedir.

Toplumun en temel birimi olan ailede rol dağılımı ve eşler arası ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ailenin mutluluğu ve çalışan bireylerin başarı trendini artıracak ve toplumda sinerji oluşturacaktır. Cinsiyetler fitraten farklı özelliklere sahip olsalar da eş olarak bir araya gelen kadın ve erkek, farklı deneyim, birikim ve güçlerini birleştirdiklerinde ciddi bir potansiyel oluşturmakta ve önlerine çıkan sorunları daha çabuk ve kolay çözmektedirler.

Birbirinden farklı ve benzer karakteristik özelliklere sahip olana kadın ve erkek birbirlerine eş olabilmekte ve ortak sorumluluklar üstlenmektedirler.

Bu sorumluluklar eşler arası sevgi, birlik, dayanışma, yardımlaşma, sadakat ve tahammül kabiliyetlerinin gelişmesini ve birbirlerini desteklemelerini sağlamaktadır. Eşler birbirleriyle yarışmak yerine birbirlerinin üstün yönlerine ve başarılarına odaklanarak, birbirleri için fedakârlıklar yaparak enerjilerini birleştirmeleri gerekmektedir. Bu durum eşlerin sosyal ve çalışma hayatındaki başarılarının artmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Aile içi sorun yaşayan eşlerin bu durumu çalışma ortamlarına da yansıtarak başarı seviyelerini düşürmektedir. Evliliğin bireylere verdiği haz ve sağladığı mutluluk çalışma hayatlarında iteleyici güç olmaktadır. Burada her iki birey de sorumluluk alarak cinsiyete dayalı farklılaşma ve ayrışmalara fırsat vermeleri gerekir.

Yapılan literatür taramasında feminist sosyal hizmetin önceleri eşitlik perspektifinde hareket ettiği fakat daha sonra spesifik konulara inerek toplumsal eşitlik, adalet gibi kavramlarla kadına siyasi bir kimlik kazandırmayı amaçladığı görülmektedir.

Erkeklerin başarısında kadının üstlendiği rolleri ve sorumlulukları belirlemek üzere görüşlerine başvuru katılımcıların profili genel olarak orta ve genç yaş grubunda, eşleri çalışan, büyük çoğunluğu 12 yıldan az evlilik sürecinde olan ve evliliklerinden memnun olan akademisyenlerden oluşmuştur.

Bireylerin eşlerinin geneli çalışan olmasına karşın çalışmayan ve ev hanımı olarak yaşamına devam eden eşler de bulunmaktadır. Ev hanımı olan eşler ev içi işleri yapmak, erkeklerin ev içi ihtiyaçlarını gidermek ve zamanlarını çalışmaya ayırarak işlerine motive olmalarını sağlamak gibi rollerle eşlerinin başarılarına önemli katkılar sağlamaktadırlar. Bu yüzden ev hanımlığını seçerek aileye katkı vermek isteyen eşler için ekonomik gelir sağlamalarına yardımcı olacak, ev hanımlığını nitelikli bir meslek olarak tanımlayacak veya sosyal hayatlarında daha aktif vakit geçirmelerini sağlayacak çalışmaların yapılması onları bu rollerinde motive edici olacaktır. Bu görev kadına yüklenen zorunlu bir rol olmak yerine isteğe bağlı olması ve gerektiğinde erkeğin de aile içinde bu rolleri üstlenebileceği boyuta taşınması kadın erkek eşitliğine katkı sağlayacaktır.

Eşlerin yarısı günlük hayatta sosyal olarak birbirlerine üç saat veya daha az zaman ayırmalarına rağmen (bunun en büyük sebebi iki eşin de çalışıyor olması) büyük bir çoğunluk (%94) evliliklerinden memnun, eşlerini seviyor ve aile içi mutludur, başarılı olmanın itici gücünü de aile içi mutluluğa bağlamaktadırlar. Ancak eşler birbirlerine daha fazla zaman ayırarak mutluluk-

larını paylaşmalı, sorunlarını konuşarak çözmeye çalışmalı ve etkileşimlerini güçlü tutmalıdırlar. İş sonrası erkek eş sosyal hayata zaman ayırırken kadın eş ev işlerini halletme, çocuğa bakma gibi sorumluluklarını öne çıkararak eve dönmeyi tercih etmektedirler. Bu eşlerin aynı sorumluluğu üstlenmeleri, birbirlerine ve evlerine zaman ayırarak ihtiyaçlarını beraberce gidermeleri önerilmektedir. Kadın hakları savunuculuğu kadının sosyal hayata zaman ayırmasına ve erkelerin de ailevi roller üstlenmesine vurgu yapmaktadır.

Katılımcılar aile olmayı “sevgi” olarak değerlendirerek aile olmak için sevginin şart olduğunu ifade etmektedirler. Erkeklerin başarılı olmasında eşlerinin katkı sağlamaları sevgiye dayalıdır. Çünkü kadın eşlerin beylerinin başarılı olmasına katkı vermeleri toplumsal bir rol değil fedakârlığın sonucudur. Bir birey ancak sevdiği insanlar için fedakârlık yapabilir.

Bu araştırma sonuçları göre erkeğin başarısında kadının rolünün yadsınmaz bir şekilde kabul edildiği görülmektedir. Araştırmanın akademik camia içinde yapılması bu sonucun çıkmasında önemli bir etkidir. Bu sonuç daha çok eğitim seviyesi yüksek ve vasıflı ailelerde yaygın ve geçerli olduğu söylenebilir. Kadının erkeğin arkasında olduğu kanaatinden ziyade erkeği motive eden, kendi sorunlarını erkeğe ihtiyaç duymadan çözerek kendisine zaman ayırmaya gerek bırakmayan, ailenin diğer bireylerinin sorunlarını çözerek erkeği meşgul etmeyen aktif kadının dolaylı olarak erkeğin başarısına katkı sağlaması feminist sosyal hizmet uygulaması olarak benimsenmiştir.

Kadınlar kendi konum ve görevlerine bakmaksızın eşlerini başarılı görmek istemektedirler. Erkekler ise eşlerinin bireysel ve toplumsal bir sorumluluk olmadığı halde gönüllü olarak kendilerinin başarısında üstlendikleri rollerden dolayı kadınların fedakârlığından söz etmektedirler. Elbette bu düşüncede olmayan erkek ve kadınlar da mevcuttur. Her halükarda kadın ve erkek eşitliği, eşgüdümü ve dayanışmasının her iki bireyin başarısını olumlu etkilediğini söylemek mümkündür. Erkeğin başarısında kadının olduğu kadar kadının başarısında da erkeğin etkisi vardır. Burada her iki bireyin birbirlerini cesaretlendirmeleri ve samimice desteklemeleri söz konusudur.

Feminist sosyal hizmet yaklaşımının odağı olan kadın erkek eşitliği düşüncesinden hareketle bireylerin ev ortamı, çalışma hayatı ve ekonomik gelir kazanmalarında eşitliğin sağlanmasına yönelik yapıcı politikaların geliştirilmesi sağlanmalıdır. Kadın ve erkeğin çalışma gerekçesi ekonomik özgürlük değil aile bütçesine katkı sağlamak ve aile içi dayanışmayı güçlendirmeye yönelik olmalıdır.

EXTENDED ABSTRACT

Sex is an element determining how the individuals will make sense of themselves and how they will behave. Communities interpret this concept according to their own values, creating the gender concept. Gender is a concept consisting of the biological differences between men and women as well as the social and cultural elements. Men and women in the society come together to form the family. Girls and boys gain roles appropriate for their genders in the family, with the effect of community. However, the function of the family has undergone many changes in today's societies. The invariant function is the support of spouses towards each other. Support concept brings along the responsibility of being a spouse. Considering the family as "union in which two people with the bonds of matrimony", the responsibility of the spouses for being supportive gains importance.

Women are individuals, just like men, with various roles in their individual, familial, social, cultural and professional lives. Women, who should be active in every area in the society, constantly give moral and material support to their spouses and make sacrifices, which goes unnoticed. Women significantly contribute to the determination and success of men with their driving force, support, ending synergy, motivating behavior and actions.

The support of spouses towards each other in every context is a building stone for the strengthening of the family. The woman and man are complementary to each other. Despite similar and different characteristics, they can be husband and wife. Apart from all the responsibilities of the women in the marriage, the material and moral support they give to their husbands are usually not spoken out. The driving force of women, their endless energy and motivating behaviour plays an important role in motivating men for working harder.

Feminism is a philosophical idea working in order to eliminate the inequalities between men and women. The fundamental idea in feminism is the inequality towards women. The misrepresentation or non-representation of women dominate the feminist theory. Feminist theory is an umbrella term for various theories. One of these is liberal feminist theory, which takes the sameness of women and men as the starting point, with the effect of liberal thought. The radical feminist theory takes the oppression of women as the fundamental problem in society. Marxist feminist theory connects the oppression of women to capitalism. Sociality feminist theory is the mix of Marxist, radical and psychoanalytic feminist theories. Psychoanalytic femi-

nist theory is the feminist theory is developed with the influence of Freud's thinking. Cultural feminist theory resembles the radical feminist theory, despite the fact that there are some differences.

Although they differ between each other, all feminist theories give importance to the equality between men and women as well as they advocate women's rights. Feminist social work is a movement aiming to help individuals and communities in overcoming the problems stemming from gender apartheid. Feminist social work is heavily influenced by feminist ideas. As in all social work practice, feminist social work practice also has three practice areas as micro, meso and macro. In the micro-level, feminist social work works directly with women. In the meso-level, the people surrounding the woman is worked with. In the macro level, the women and their problems are studied on the social politics level.

Feminist social work approach tries to eliminate the inequality of women as well as to decrease the negative attitudes faced by women in society. There are some principles accepted in the feminist social work practice as follows: accepting the difference of women, eliminating the privileges existing between different groups of women, providing reciprocal link, accepting the "personal is political" principle, handling the needs of women in the same way as the needs of all people, producing common solutions for individual problems. The responsibility of women to be a spouse and their support towards their husbands should be among the subjects of feminist social work practice. The support between spouses is a factor strengthening the family institution. Providing work opportunity for the non-employed spouse, or the support of non-employed spouse to the working spouse can be evaluated within the framework of this theory.

Method

This study aims to determine the effects of women in the success of men and to determine the roles the women played for creating these effects. The study discusses the efficient power of women in the success of men and the importance of benefiting from this power within the framework of feminist social services theory. The study aims to test the validity of the saying "behind every successful man there is a successful woman". The study conducted field research based on qualitative and quantitative data. The target population of the study is the married male academicians working at Sakarya

University. The sample is the 16 academicians from Faculty of Letters, 22 academicians from Faculty of Political Sciences and 12 academicians from Business School. A total of 50 male academicians are included in the study. A questionnaire form consisting of 42 questions was employed in the study. 30 questions were about demographic characteristics and spouse preferences. 12 questions were selected from the Romance and Spouse Selection Scale.

Results

According to the results of the study, 42 per cent of the participants are in 35-44 age group, 30 per cent of them are in 25-34 age group, 18 per cent of them are in the 45-54 age group. 38 per cent of the participants have been married for 1-6 years, 28 per cent of them have been married for 7-12 years. When these two variables are evaluated, a statistically significant relationship is observed between the age range of the participants and their duration of the marriage. In addition, it was found that the spouses of two-thirds of the participants work. 38 per cent of the working spouses are employed in the public sector. 30 per cent of the spouses is housewives. It was found that the wives of the employed and more success male academicians also work and they are more educated.

This idea is backed by the fact that 50 per cent of the spouses have bachelor degrees, 16 per cent of them have master degrees and 10 per cent of them have PhD degrees. Spouses' education level and their participation in working life overlap with the aims of the feminist approach. Considered from the framework of social work, it is seen that the family members motivate each other, the men provide the opportunity for women to work and they positively affect the working life of each other.

Nearly half of the participants content with their marriage (44 per cent) separate daily 1-3 hours to their spouses. It can be said that this duration is low for a family and the increase of this duration will strengthen the relationship between spouses and will increase the support in the family. However, the fact that most of the spouses are employed decreases the time spent together. Feminist social work advocates that the inability to spent time together due to the work-life should be tolerated and the men are as responsible for the housework as the women. Turkish society, with its patriarchal family structure, is not yet at this level.

In terms of success, it was found that more than half of the participant prefer a happy family. The emphasis of feminist social work on the equality of women and men is supported by the finding that participants count having a happy family as an indicator of success. The wives of the participants were found to support voluntarily the success of their husbands and the participants were found to have such an expectation from their wives, despite the fact that the role of wives in the success of husbands is not a compulsory social role. The participants were generally found to view themselves as reasonably successful. In addition, half of the participants who view themselves as reasonably successful think that the contribution and capacity of their wives are effective in their success. The most important factor for the participants finding themselves as not highly successful is themselves. It can be interpreted that the wives of the participants finding themselves as highly successful play an important role in this success.

The knowledge, skills, experience, deep understanding, aesthetics, emotion and thoughts of the women should be benefited in the family, working and social life as well as in the social and economic development. In this process, the power of women should be efficiently benefited in all aspects of life by providing equal opportunities for women instead of pushing them down. This idea is led by current feminist approaches.

Discussion and Conclusion

Family is the nucleus of society. The distribution of roles in the family, as well as the healthy relationship between spouses, will increase the happiness in the family as well as the success of working people, which will, in turn, create synergy in the society. Although women and men have different characteristics due to their nature, when they join their power as wife and husband, they bring together different experience and power, creating a serious potential, which helps them to overcome problems quickly and easily. The participants asked about their views on the roles and responsibilities of their wives in their success were male academicians generally in middle and younger age groups, were married were less than 12 years, had working wives and they were found to be happy with their marriage.

The women choosing to be housewives to contribute to the family should be provided with opportunities to gain economic income. The housewifery should be qualified as a qualified profession. The housewives should be en-

couraged to spend more active time in their social lives. These steps will motivate women more for their roles. The fact that this task is optional rather than a compulsory for women and the men also do the housework when necessary will contribute to gender equality.

The spouses should spend more time together, share their happiness with each other. They should try to solve their problems by talking and should have powerful interaction. Men prefer to spare time for social life after work while women prefer to return home in order to do household chores and take care of their children. These spouses are recommended to share their responsibilities with each other. They should spare their time for each other and for their homes. The advocacy of women's rights emphasizes that women should spare time for their social life and men should take responsibility for household chores. Participants evaluated being family as "love", highlighting the condition of love for being a family. The support of women in the success of their husband is based on love. For the support of women in the success of their husband is not due to compulsory social role, but due to the altruism. Individuals can only make a sacrifice for the people they love.

Women want to see their husband become successful, regardless of their own positions and responsibilities. Men, on the other hand, highlights the altruism of their wives as their support is not an individual and social obligation, but voluntary. Men also play a role in the success of women. In this case, we can talk about two individuals encouraging and sincerely supporting each other. Constructive policies towards ensuring equality between women and men, which is the focus of feminist social work approach, should be implemented. Women should be provided with equal opportunities as men in the family and working life. The underlying reason for the employment of women and men should be the contribution to the family budget and strengthen the solidarity within the family, not the economic freedom from each other.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2001). Tek Ebeveynli Ailelere Yönelik Feminist Sosyal Hizmet Müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 1(3), 13-25
- Atay, T. (2004). Erkeklik En Çok Erkeği Ezer. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 101, 11-30.
- Aytekin, B. (2016). İktisat Politikaları ve Kadın Emeği, *Research Studies Anatolia Journal*, 1(3), 503-510.
- Canatan K. & Ergün Y. (2013). *Aile sosyolojisi*. Açılım Kitap, İstanbul.
- Bahar, İ. H. (2005). *Sosyoloji*. USAK Yayınları: Ankara.
- Baydar, V. (2014). *Feminist Sosyal Hizmet Perspektifinden Popüler Yabancı Dizilerde Kadın Düşmanlığının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Butler, J. (2005). *Cinsiyet belası feminizm ve kimliğin altüst edilmesi*. Metis Yayınları: İstanbul.
- Buz, S. (2009). Feminist Sosyal Hizmet Uygulaması. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 20(1).
- Çiçek, B. & Çopur, Z. (2018). Bireylerin Kadınların Çalışmasına ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 4, 1-21.
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye’de Aile ve Kadın Emeği. *Toplum ve Bilim Dergisi*, Ankara.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açıda İncelenmesi. *Politik& Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 44(551), 12-27.
- Demirbilek, M. (2015). Aile Danışmanlığı: Bir Uygulama Örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 2.
- Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal cinsiyet*, İstanbul, Sistem Yayıncılık
- Ecevit, Y. (2012). *Toplumsal cinsiyet sosyolojisi’ne başlangıç*. *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*, Açıköğretim Fakültesi Yayınları: Eskişehir
- Ergeshkyzy, A. (2012). *Aile İçi Roller ve Manevi Yaklaşım*, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Psikolojisi Ana Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi, Ankara
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Featherstone, B. (2001). Where to for feminist social work. *Critical social work*, 2(1).
- Genç, Y. & Seyyar, A., (2010) “Sosyal Hizmet Terimleri (Ansiklopedik Sosyal Pedagojik Çalışma Sözlüğü)”, Sakarya Kitabevi, Sakarya.
- Giddens, A. (2013). *Sosyoloji*, Kırmızı Yayınları: İstanbul.
- Gökce, H. (2017). Dünyü Bugünü ve Yarını İle Aile, *Sosyoloji Notları*, 1(1).
- Günay, G. & Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşam Algılamaları, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 157-171.
- Güneş, F. (2010). Yoksullukla Başa Çıkma Stratejileri- Kaynakların Yoksulluğu ve Kadın Emeği, *Folklor ve Edebiyat Dergisi*, 64, 33-64.
- Hız, G. & Karataş, A. (2016). Kadın Emeğinin İstihdamı ve Sendikalar: İstanbul Bankacılık Sektörü Örneği, *Mesleki Bilimler Dergisi*, 5(1), 22-35.

- Keçeci, G. (2016). *Kadın Dostu Kentler Projesinin Freirean Yaklaşım Ve Makro Feminist Sosyal Hizmet Uygulamaları Üzerinden İncelenmesi*, Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kirman, M. A., (2004). *Din sosyolojisi terimleri sözlüğü*, Rağbet Yayınları, İstanbul.
- Nazlı, S. (2003). *Aile Danışmanlığı*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Newman, L. K. (2002). Sex, gender and culture: Issues in the definition, assessment and treatment of gender identity disorder. *Clinical child psychology and psychiatry*, 7(3), 352-359.
- Newman, M. D. (2016). *Sosyoloji*. Nobel Yayınevi: Ankara.
- Özçatal, E. Ö. (2011). Ataerkillik, toplumsal cinsiyet ve kadının çalışma yaşamına katılımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(1), 21-39.
- Özmete, E., & Yanardağ, M. Z. (2016). Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: kadın ve erkek olmanın değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 91-107.
- Saygılı, S. (t.y.). *Evlilikte Mutluluk Sanatı*, TÜDAV: İstanbul.
- Sezal, İ. (2003). *Sosyolojiye Giriş*, Martı Yayınevi: Ankara.
- Şener, S. (2017). *Sosyoloji: Sosyal Bilimlere Alternatif Bir Yaklaşım*, Strateji Yayınevi: İstanbul.
- Tuncay, T., & İl, S. (2006). Sosyal Hizmette Baskı Karşıtı Uygulama, Sosyal Adalet Paradigması Temelinde Bir Özgürleştirme Pratiği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 17(2), 59-71.
- Yılmaz, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Günlük Hayattaki Yansımaları: Çorum/Alaca Örneği. *İMGELEM*, (2), 59-79.
- Yılmaz, A., & Avcı, İ. A. (2015). 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınların Bazı Toplumsal Cinsiyet Özellikleri İle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 180-193.
- Yeter, E. (2015). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadının Özneliği ve Din. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 15(2), 189-210.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=C%C4%B0NS%C4%B0YET (Erişim Tarihi: 28.08.2018).